

W teatrze i w kinie, czyli być odbiorcą sztuki

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Multimedialne ćwiczenia interaktywne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Repertuary kinowe oferują bogatą listę gatunków filmowych: thrillery, komedie, westerny, dramaty. Udając się do kina, warto znać ich cechy charakterystyczne, gdyż wiedza ta z pewnością okaże się pomocna przy wyborze filmu zgodnego z upodobaniami.

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy znać:

- nazwy najważniejszych gatunków filmowych;
- definicję terminu *repertuar*.

Nauczysz się

- rozpoznasz cechy najważniejszych gatunków filmowych;
- scharakteryzujesz gatunki filmowe;
- określisz rodzaje komizmu.

Film

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DqkXvPKAy>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 3.0.

Multimedialne ćwiczenia interaktywne

Ćwiczenie 1

Uzupełnij repertuar kinowy. W tym celu dopasuj gatunek do tytułu filmu.

☐	film sensacyjny	☐	western	☐	film fantastycznonaukowy	☐	film familijny	☐	horror
13:00	<i>Tu rządzą dzieciaki</i>	<input type="text"/>	SALA 1						
15:40	<i>W pogoni za zbrodnią</i>	<input type="text"/>	SALA 8						
18:00	<i>Przygody kowbojów</i>	<input type="text"/>	SALA 3						
20:15	<i>Przybysze z kosmosu</i>	<input type="text"/>	SALA 5						
21:00	<i>Gość z zaświatów</i>	<input type="text"/>	SALA 4						

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DDqwrDQ0M>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 3.0.

Podsumowanie

Gatunek filmowy to zespół cech charakterystycznych dla grupy filmów. Wyróżnikami gatunku są m.in.: temat, schematy fabularne, typy bohaterów, czas akcji czy spodziewana reakcja odbiorcy. Istnieje wiele gatunków filmowych, z których najpopularniejsze to: komedia, dreszczowiec, dramat, melodramat, film fantasy, film fantastycznonaukowy, kryminał, horror, film przygodowy, muzyczny, kostiumowy, płaszcz i szpady, sensacyjny, wojenny, western.

Niektóre gatunki mogą występować w różnych odmianach, np. dramat społeczny, obyczajowy, psychologiczny, historyczny, sądowy, katastroficzny, kryminalny czy melodramat.

Coraz częściej zdarza się, że twórcy filmowi łączą gatunki. W ten sposób powstają czarne komedie, komedie grozy, psychologiczne horrory czy dramaty gangsterskie.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Kiedy wybieramy się do kina, nie warto przeglądać repertuaru.	☐	☐
Mistrzem dreszczowców był amerykański reżyser Alfred Hitchcock tworzący w Anglii.	☐	☐
Horror, to seans dla ludzi o mocnych nerwach.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

Alfred Hitchcock

brytyjski reżyser i producent filmowy; często uważany jest za najlepszego brytyjskiego reżysera wszech czasów i jednego z najlepszych i najważniejszych reżyserów w historii kina; do jego najbardziej znanych filmów należą: *Okno na podwórze*, *Zawrót głowy*, *Psychoza*, *Północ-północny zachód*, *Ptaki*, *Rebeka*

Charlie Chaplin

brytyjski aktor i reżyser okresu kina niemego, później także filmów udźwiękowionych, najczęściej komedii, w których stworzył charakterystyczną postać włóczęgi w meloniku ze śmiesznym wąsikiem. Najbardziej znane filmy to: *Dyktator*, *Brzdąc*, *Światła wielkiego miasta*, *Dzisiejsze czasy*

dramat

1. jeden z trzech, obok liryki i epiki rodzajów literackich, obejmujący utwory przeznaczone głównie do wystawienia na scenie; 2. utwór literacki przeznaczony do wystawiania w teatrze lub w innej postaci dramatycznej; 3. zdarzenie, które wywołuje trudne przeżycie, problemy, nieszczęście; 4. gatunek filmowy, który podejmuje poważną problematykę, ukazuje konflikty o podłożu społecznym, psychologicznym i obyczajowym; osadzona w rzeczywistości akcja sprawia, że widz może łatwo utożsamić się z oglądanymi na ekranie bohaterami

dreszczowiec

(ang. thriller)

gatunek filmowy o sensacyjnej akcji mający wywołać u widza wielkie emocje, w przepełnionej atmosferą grozy sytuacji bohater stara się obronić i znaleźć wyjście ratując siebie lub całą ludzkość

fantastyka

typ twórczości filmowej lub literackiej, który pokazuje świat będący wytworem wyobraźni, wypełniają go zjawiska nadprzyrodzone, fantastyczne, baśniowe, mitologiczne; gatunki fantastyki to: fantastyka naukowa, fantasy, horror

fantastyka naukowa

twórczość literacka lub filmowa, której fabuła jest umieszczana w przyszłości lub innych częściach wszechświata

film fantastycznonaukowy

(ang. science fiction) akcja dzieje się w przyszłości, losy bohaterów, problemy społeczno – polityczne pokazane są na tle wysoko rozwiniętej technologii

fantasy

1. utwór filmowy, literacki lub gra komputerowa, w których świat przedstawiony ma nierealny, mityczny charakter; 2. współczesny nurt fantastyki, do którego zaliczają się takie utwory lub gry; 3. zawierający elementy magii, baśni i fantastyki

film historyczny

gatunek filmowy, którego akcja dzieje się w przeszłości, losy bohaterów toczą się na tle wydarzeń historycznych, filmy tego gatunku rekonstruują wielkie bitwy, pokazują życie potężnych władców, bohaterów, wybitnych twórców

film płaszcza i szpady

film kostiumowy opowiadający o awanturniczych przygodach obfitujących w pojedynki

film wojenny

motywnym przewodnim tego gatunku filmowego jest wojna, obfituje w sceny bitew, pokazuje losy jeńców wojennych, tajne operacje wojskowe, życie codzienne żołnierzy lub

cywili wątki przedstawione w kinie wojennym mogą być fikcyjne lub oparte na prawdziwych wydarzeniach

gatunek filmowy

zespół cech charakterystycznych dla grupy filmów. Wyróżnikami gatunku jest m.in. temat, schematy fabularne, typy bohaterów, czas akcji, spodziewana reakcja odbiorcy scenografia czy sposób prowadzenia narracji

horror

(łac. groza, okropność) gatunek filmu grozy dążący do wprowadzenia widza w stan przerażenia, niepokoju lub szoku, fabuła oparta jest najczęściej na zagrożeniu, główny bohater zmagają się duchami, wilkołakami lub wampirami, akcja często dzieje się w nawiedzonych budynkach lub miejscach, gdzie grasują psychopatyczni zabójcy lub groźne zwierzęta. Atmosferę wzmagają zabiegi dramaturgiczne i efekty specjalne

kino

1. obiekt, w którym wyświetlane są filmy; 2. całość sprzętu służąca do odtwarzania filmów w domu; 3. sztuka filmowa, ogół filmów; 4. potocznie: śmieszne, zabawne wydarzenie

komedia

1. gatunek dramatu lub filmu, obejmujący utwory o wesołym nastroju, lekkiej i pogodnej tematyce, charakteryzujące się humorem, wesołością i pomyślnym zakończeniem; 2. utwór reprezentujący gatunek komediowy; 3. nieszczerze zachowanie, udawanie w celu wprowadzenia kogoś w błąd; hipokryzja, obłuda, fałsz, intryga; 4. potocznie: śmieszna sytuacja, coś niepoważnego; cyrk, kabaret, heca, szopka

komediodramat

gatunek filmowy, który łączy elementy śmieszne i dramatyczne, wywołując u widza radość, a także smutek. Przykładem komediodramatu może być *Wesele* Wojciecha

komizm

zespół cech jakiejś osoby, sytuacji, jakiegoś zdarzenia, przedmiotu budzących wesołość, rozśmieszających; śmieszność, zabawność, komiczność; wyróżnia się komizm słowny, sytuacyjny i postaci

melodramat

gatunek filmowy, w którym wątkowi miłosnemu towarzyszy sensacyjna fabuła. Przed głównymi bohaterami piętrzą się problemy przeplatane sentymentalnymi scenami, które niestety, nie prowadzą do szczęśliwego zakończenia

punkt kulminacyjny

w dziele literackim i filmowym moment, w którym napięcie jest największe; zazwyczaj poprzedza bezpośrednio nagły zwrot i rozwiązanie akcji

repertuar

1. ogół utworów granych w teatrze, kinie itp. w określonym czasie; 2. wykaz tych utworów; 3. role wykonywane przez danego aktora, utwory wykonywane przez danego muzyka, zespół, itp.

spoiler

niepożądana informacja o szczegółach zakończenia utworu literackiego, teatralnego, telewizyjnego lub filmowego

teatr telewizyj

instytucja działająca w ramach Telewizji Polskiej, która zajmuje się produkcją i emisją teatralnych przedstawień telewizyjnych

western

film o życiu pierwszych osadników, głównie kowbojów, ich walce ze szczepami indiańskimi na Dzikim Zachodzie w okresie zasiedlania tych terenów; popularność zawdzięcza wartkiej akcji, atrakcyjnym plenerom, licznym scenom walk, konnych pogoni, imponującej sprawności aktorów, także wyraźnie nakreślonym postawom moralnym (walka dobra ze złem); gatunek filmowy powstały na początku XX w., rozwinął się w latach 20.

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

W teatrze i w kinie, czyli być odbiorcą sztuki

Grupa docelowa

Szkoła podstawowa, klasa VI

Ogólny cel kształcenia

Zapoznanie uczniów z najważniejszymi gatunkami filmowymi.

Kształtowane kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Świadomość i ekspresja kulturalna

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczniowie:

- rozwijają umiejętność słuchania i analizowania tekstów audiowizualnych;
- poznają najważniejsze wydarzenia z historii kina;
- definiują pojęcie gatunku filmowego;
- rozróżniają gatunki filmowe, znają ich cechy charakterystyczne;

- dyskutują w sposób zrozumiały, odpowiedzialny i poprawny o swoich;
- doświadczeniach związanych z filmem stosując słownictwo oceniające, byłem zadowolony, zdziwiony, zaskoczony itp.;
- przygotowują ulotkę reklamującą film;
- konstruują fragment scenariusza filmowego;
- odgrywają scenę filmową w określonym gatunku.

Metody/techniki kształcenia

- metoda asymilacji wiedzy – pokaz filmu, pogadanka, dyskusja, wykład, praca ze słownikiem
- metoda praktyczna – ćwiczenia interaktywne
- metoda inscenizacyjna - drama
- metoda twórcza - opracowanie ulotki
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy: “burza mózgów”.

Formy pracy

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel pyta uczniów, czy często chodzą do kina i czym się kierują przy wyborze filmu. Informuje, że filmy, które oglądają dzisiaj w telewizji lub na ekranach kin są efektem długiego rozwoju sztuki filmowej. Przytacza krótką historię kina w formie kalendarium najważniejszych i najciekawszych wydarzeń:
W 1891 r. Thomas Alva Edison zbudował kinetoskop, czyli pierwszy aparat do utrwalania scen ruchomych.
28 grudnia 1895 r. w Paryżu odbyła się pierwsza publiczna, płatna projekcja filmów braci Lumière (twórców kinematografu), w tym ich najsłynniejszego obrazu *Wjazd pociągu na stację w La Ciotat*. Na przełomie XIX i XX wieku zaczęły powstawać pierwsze polskie filmy autorstwa Kazimierza Prószyńskiego i Bolesława Matuszewskiego. Przedstawiały one sceny z życia codziennego i ważne wydarzenia.
W 1895 r. powstał pierwszy, inscenizowany film fabularny, pt. *Polany ogrodnik*.
W 1922 r. opatentowano metodę udźwiękowienia taśmy filmowej (do tego momentu wszystkie filmy były nieme), ale dopiero w 1927 r. powstał pierwszy fabularny film dźwiękowy – *Śpiewak jazzbandu* Alana Croslanda.

Współcześnie w produkcji filmowej wykorzystuje się nowinki techniczne: komputerowe efekty specjalne, przestrzenny dźwięk czy eksperymenty z kinem trójwymiarowym.

2. Nauczyciel prosi uczniów o podanie tytułów ich ulubionych filmów. Pyta, czy znają ich gatunek. Prosi uczniów o wyszukanie w *Słowniczku* definicji terminu *gatunek filmowy*. Informuje, że poznają na lekcji najważniejsze gatunki filmowe.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel wyświetla film *W teatrze i w kinie, czyli być odbiorcą sztuki*. Zatrzymuje po występie aktora. Uczniowie analizują przedstawioną realizację sceniczną. Odpowiadają na pytanie: w jaki sposób aktor zaprezentował wybrane gatunki filmowe? Zwracają uwagę na nastrój sceny, grę aktorską (intonację, mimikę, gestykulację). Uczniowie gromadzą słownictwo potrzebne do analizy fragmentu przedstawienia (np. gra aktorska: dobra, znakomita, przekonująca, odpowiednia mimika, energiczna gestykulacja, poprawna intonacja, nastrój: pogodny, miły, poważny, ponury). Wspomagają się analizą przykładowej recenzji filmu. Za pomocą zebranych określeń oceniają nastrój sceny i styl wypowiedzi aktora.
2. Nauczyciel wyświetla dalszą część filmu. Po zakończonej projekcji uczniowie wypisują na tablicy gatunki filmowe, które zapamiętali z filmu. Wspomagając się wiadomościami zawartymi w e-podręczniku lub w internecie, uzupełniają listę o inne gatunki filmowe. Następnie nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Każdy zespół wybiera jeden gatunek filmowy, który nie został omówiony w filmie. Wyszukuje w internecie informacje na jego temat - konstruuje w formie mapy myśli notatkę o wybranym gatunku (wymienia jego cechy charakterystyczne i tytuły przykładowych filmów).
3. Uczniowie pozostają w grupach. Przygotowują, w formie papierowej lub multimedialnej, ulotkę wymyślonego przez siebie filmu - powinny się na niej znaleźć: tytuł i gatunek filmu, obsada, krótka informacja o fabule. Należy pamiętać, aby ulotka nie zawierała spoilera. Każdy zespół przedstawia efekt swojej pracy. Przed rozpoczęciem prezentacji grupa podaje tylko tytuł filmu - na jego podstawie uczniowie próbują odgadnąć gatunek filmowy i zarys fabuły. Konfrontują swoje odpowiedzi z prezentacją zespołu.
4. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy, przedstawiciel losuje gatunek filmowy (komedia, dramat wojenny, horror, melodramat, film fantasy, film fantastycznonaukowy, western). Każdy z zespołów przygotowuje krótką scenkę do odegrania. Uczniowie odgrywają wymyśloną scenę. Reszta klasy ma za zadanie odgadnąć gatunek filmowy i uzasadnić swoją wypowiedź.
5. Nauczyciel inicjuje dyskusję wokół pytania: Dlaczego oglądamy filmy? (przykładowe odpowiedzi: rozrywka, edukacja, chęć zobaczenia ulubionych aktorów, oderwanie się od rzeczywistości, itp.). Nauczyciel wyświetla przykładowy, dostępny w internecie film jednonominutowy. Następnie uczniowie oceniają go. Wykorzystują zgromadzone wcześniej słownictwo oceniające:

Gra aktorska: fascynująca, wspaniała, porywająca, przejmująca, przekonująca, budząca emocje, aktor świetnie wczuł się w swoją rolę, świetnie odegrał swoją postać, aktor grał słabo, bez polotu, aktor nie potrafił wczuć się w rolę, nie pasował do roli, przeciętna gra aktorska, wybitna kreacja, wyrazista/ mało wyrazista, oszczędne aktorstwo, przesadna gra aktorska, sztuczna gra.

Film: ciekawie wyreżyserowany, pełen zwrotów akcji, trzymający w napięciu, intrygujący, ciekawy, interesujący, porywający, zaskakujący, pełen efektów specjalnych, nieciekawy, nużący, monotony, nudny, przewidywalny.

Akcja: wartka, porywająca, dynamiczna, wolna.

Muzyka: potęguje napięcie, buduje nastrój, skłania do refleksji, dopełnia przeżycia bohaterów, ilustruje akcję.

Wrażenia: byłem zadowolony, zdziwiony, zaskoczony, wzruszony, zirytowany, znudzony, itp.

6. Na koniec uczniowie dyskutują o swoich ulubionych gatunkach filmowych, starając się przekonać rozmówcę do oglądania ulubionego przez siebie gatunku.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie podsumowują wiedzę zdobytą w czasie lekcji, rozwiązując ćwiczenia interaktywne. Odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem.

Praca domowa

1. W ramach organizowanego w klasie Festiwalu Filmów Jednominutowych nakręć film w dowolnym gatunku nieprzekraczający 60 s.

Metryczka

Tytuł

W teatrze i w kinie czyli być odbiorcą sztuki.

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Gatunki filmowe

Przedmiot

Język polski

Etap edukacyjny

II/szkoła podstawowa

Podstawa programowa

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

2) określa temat i główną myśl tekstu;

6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych;

9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

2. Analiza, Uczeń:

1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne teksty na tematy poruszane na zajęciach – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;

2) dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu;

3) uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat; prezentuje własne zdanie i uzasadnia je;

Nowa podstawa programowa

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;

9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła

filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);

10) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;

11) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;

12) dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);

13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;

2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Świadomość i ekspresja kulturalna
- Kompetencje społeczne i obywatelskie
- Umiejętność uczenia się

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczniowie:

- rozwijają umiejętność słuchania i analizowania tekstów audiowizualnych;
- poznają najważniejsze wydarzenia z historii kina;
- definiują pojęcie gatunku filmowego;
- rozróżniają gatunki filmowe, znają ich cechy charakterystyczne;
- dyskutują w sposób zrozumiały, odpowiedzialny i poprawny o swoich;
- doświadczeniach związanych z filmem stosując słownictwo oceniające, byłem zadowolony, zdziwiony, zaskoczony itp.;
- przygotowują ulotkę reklamującą film;
- konstruują fragment scenariusza filmowego;
- odgrywają scenę filmową w określonym gatunku.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/222087/v/21/t/student-canon/m/j0000008R2B6v21>